

Bijlage 1:

Beschrijving Living Labs

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de Living Labs en een actuele stand van zaken. Per Living Lab wordt een doorkijk gegeven naar 2020. Omdat communicatie en intensieve samenwerking cruciaal zijn in de Living Labs is een website ontwikkeld: www.slimenschoon.nl, waarbinnen Haarlem een eigen onderdeel / omgeving heeft ([klik hier](#)).

In de voortgangsrapportage ([2019/806218](#)) in de commissie Beheer van 11 april 2019 is gesproken over 9 Living Labs en nu zijn dat er 12.

- Living Lab Schoon toegangsbeleid (inzake invoering emissie-zone) is een project geworden en komt niet meer in de lijst voor (-1),
- de drie gebiedsgerichte bewonersinitiatieven werden in april als 1 Living Lab vermeld en in deze rapportage afzonderlijk (+2)
- er zijn twee living labs toegevoegd (+2):
 - Bewonersinitiatief terugdringen vrachtverkeer woonstraten centrum;
 - Stadslogistiek over water.

1. Waterstof als brandstof

Doel: **Vergroting van het gebruik van emissie-loze brandstoffen in Haarlem**

Status: **Subsidieaanvraag voor een waterstof-vulpunt in de Waarderpolder**

Trekker: **Duwaal / GP Groot / Gemeente Haarlem**

Stand van zaken:

- Naast het stimuleren van elektrisch (goederen) vervoer wordt gekeken naar de mogelijkheden van waterstof als brandstof.
- Haarlem werkt daarbij samen met Duwaal (<https://hy-gro.net/nl/duwaal>), een regionaal initiatief van partijen om de transitie naar een duurzame waterstof economie in Noordwest Nederland vlot te trekken. Realisatie van een vulpunt geeft een duidelijk signaal en zou flink bijdragen bij aan de doelstelling van schoon vervoer en de mogelijkheid om deze brandstof te tanken is een extra voordeel voor Haarlemse bedrijven.
- Een subsidieaanvraag is in juni 2019 ingediend door GP Groot. Uitslag wordt verwacht in november / december 2019.
- Voor de subsidieaanvraag is een vulpunt ingetekend en doorgerekend op het terrein van Alliander, dat daarvoor toestemming heeft gegeven.
- Bij goedkeuring door I&W wordt verdere invulling gedaan en vergunningen aangevraagd. Dit gebeurt door de initiatiefnemer. Looptijd daarvan, inclusief besluitvorming zal minimaal 1 jaar zijn.
- Omdat er nog onvoldoende vraag naar waterstof is om een waterstof vulpunt te rechtvaardigen, heeft in Q2 van 2019 een inventarisatie plaatsgevonden bij een groep bedrijven in Haarlem¹. Door 8 bedrijven is interesse aangegeven om (een deel van) het wagenpark om te bouwen naar waterstof².
-

Doorkijk 2020 e.v.

- Het besluit over al dan niet toekennen van de subsidie door I&W is eind november / begin december 2019. Bij toekenning moet de haalbaarheid van de voorgestelde locatie in de Waarderpolder verder worden onderzocht en wordt tot voorbereiding, vergunningaanvraag en realisatie overgegaan.
- Samen met de Stichting Parkmanagement Waarderpolder wordt een voorstel uitgewerkt om de bewustwording en het draagvlak bij bedrijven in de Waarderpolder te vergroten voor alternatieve, emissie-loze brandstoffen als waterstof. Dit voorstel moet uitgewerkt en zo mogelijk opgenomen in het in 2020 af te sluiten convenant voor de Waarderpolder.

¹ Bedrijven waarvan verwacht mag worden dat ze ontvankelijk zijn, dus veel kilometers maken en/of met zware voertuigen.

² Dit is echter een kostbare aangelegenheid en zonder subsidie niet te doen.

2. Verduurzamen inzameling bedrijfsafval ('Green Collecting')

Doel: **Efficiëntere inzameling bedrijfsafval: minder vervoerbewegingen en schoner.**

Status: **Einde van de pilotfase / Evaluatie inzake opschaling**

Trekker: **Spaarnelanden**

Stand van zaken:

- In de Haarlemse binnenstad is het restafval en papier/karton afkomstig van bedrijven gedurende ruim 1 jaar door één gezamenlijke, neutrale, wagen opgehaald in plaats van door meerdere afvalinzamelaars. Dit vermindert het aantal verkeersbewegingen in de binnenstad, waardoor minder CO₂, fijnstof en stikstofoxiden uitgestoten wordt.
- De neutrale wagen rijdt namens de afvalinzamelaars GP Groot, Renewi, Spaarnelanden en SUEZ.
- Spaarnelanden heeft samen met commerciële bedrijfsafvalinzamelaars een bedrijfsmodel ontwikkeld om op een andere manier bedrijfsafval in te zamelen in de binnenstad (www.greencollecting.nl).
- Vanaf 1 september 2018 loopt de pilot. Waar voorheen zes vuilniswagens in treintje door de binnenstad reden, voldoen nu twee wagens voor de gehele binnenstad. Er is nu al een reductie in vervoersbewegingen gerealiseerd van 66%.
- Het project is succesvol en zal in ieder geval voor de Haarlemse binnenstad worden doorgezet.
- Het project staat landelijk in de belangstelling. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft voor 2019 een subsidie beschikbaar gesteld om dit succesvolle Living Lab op te schalen binnen Haarlem (bijvoorbeeld naar de Waarderpolder) en te delen met andere gemeenten.

Doorkijk 2020 e.v.

- Op korte termijn betekent dit dat de pilot in Haarlem verlaten wordt en er een overgang plaatsvindt naar een reële situatie cq. bedrijfsvoering (januari 2020).
- Er wordt een eindrapport opgesteld waarin ook de beleving vanuit de klant op basis van onderzoek wordt weergegeven (november 2019).
- Er wordt een bijeenkomst georganiseerd voor gemeenten en inzamelbedrijven om de kennis uit het Green Collecting project Haarlem te delen (februari 2020)

3. Innovaties pakketbezorging | Postpakket Bestel Automaten (PBA's)

Doel: **Pakketbezorging efficiënter te laten plaatsvinden en zo emissievrij mogelijk**

Status: **Project is gedefinieerd en de uitvoering is gestart**

Trekker: **Gemeente Haarlem**

Stand van zaken:

- PBA's moeten tot effect hebben dat de emissie daalt (schonere stad) en ook dat er minder verkeersbewegingen zijn (veiligere stad, minder opstoppen). Dat wil de gemeente Haarlem graag toetsen in de praktijk via deze pilot. In eerste instantie verzamelen we ervaringsgegevens over het effect van PBA's op de emissie bij postpakketbezorging (schoner) en het verkeersbeeld (minder en veiliger). We werken in nauw overleg met stakeholder / bewoners. We zijn in gesprek met InHolland om de gegevens te verwerken. Uiteindelijk levert dit een advies op over de toepassing van PBA's in Haarlem.
- In overleg met PostNL (die 75-80% van de pakketmarkt in handen zegt te hebben) is een voorstel ontwikkeld voor een pilot van twee jaar om ervaring op te doen met in totaal zes PBA's. Die PBA's zijn voorzien ten noorden van het station (vijf) en op verzoek van de gemeente³ op station Haarlem (een). De PBA's zijn uitsluitend voor gebruik door PostNL en niet 'white label'⁴ en na afloop van de pilot-periode worden de PBA's verwijderd, of we moeten in de evaluatie anders beslissen.
- Haarlem is sinds juni 2019 in gesprek met de Autoriteit Consument & Markt die de ontwikkeling van PBA's nauw volgen.

Doorkijk 2020 e.v.

- De contractfase wordt binnenkort afgerond en moet in Q4 resulteren in een juridische basis voor de samenwerking met PostNL;
- De thans voorgestelde locaties worden met bewoners en relevante partijen (bijvoorbeeld eigenaren) definitief gemaakt in Q4 2019;
- Contractafroding met Postnl: november 2019
- Realisatie is afhankelijk van vergunningentraject en onderhandeling met eigenaren gebouwen
- Er worden vergunningen aangevraagd en de uitvoering wordt ingezet (Q1-2 2020);
- PBA's zijn operationeel in 2020.

³ Postnl heeft inmiddels ervaring met PBA's op stationslocaties en geeft aan dat consumenten liever dicht bij hun woonbestemming pakketten afhalen.

⁴ Waarbij ook andere aanbieders er gebruik van kunnen maken. Dat vereist een andere opzet.

4. Onderzoek naar stadslogistiek over water

Doel: **Verkennen mogelijkheden logistiek over water**

Status: **Er is een voorlopig advies. Definitief advies in december 2019**

Trekker: **InHolland**

Stand van zaken:

- Er is in de periode 2018-2019 een onderzoek uitgevoerd door een aantal samenwerkende hogescholen. Inholland was trekker. De voorlopige conclusie uit augustus 2019 is dat logistiek over water kansrijk is in Haarlem. Definitief advies volgt in december 2019.
- Gesubsidieerd door het ministerie van I&W.
- De opbrengst van het onderzoek is door InHolland gedeeld in een breed opgezette conferentie in juni.;
- Er is op 7 thema's onderzoek gedaan.

Doorkijk 2020 e.v.

- Op basis van het definitieve advies in december 2019 zal het advies zijn om de haalbaarheid van de businesscase nader te onderzoeken. In Q1 2019 wordt verkend of daar middelen voor te vinden zijn.
- InHolland organiseert op basis van het definitief advies eind 2019 een brede bijeenkomst voor belanghebbenden in januari 2020.
- Onderzocht kan worden of een pilot kansrijk. Dan moet er bij het terrein van Spaarnelanden in de Waarderpolder een aanmeerfaciliteit worden gerealiseerd. Ook daar moet verkend worden of er middelen beschikbaar zijn.
- In september 2019 is overleg met het ministerie gestart over mogelijke financiering van een vervolg.

5. Verduurzamen vervoer in de 'Last Mile'

Doel: **Minimaal één overslagpunt voor lading / goederen van grote vrachtwagens naar elektrische bestelbusjes en/of fietsvervoer**

Status: **Succesvol particulier initiatief: Blue Hub. Gestart in het eerste kwartaal.**

Trekker: **Blue Hub / City Hub**

Stand van zaken:

- De zogeheten 'last mile' is het laatste deel (binnen Haarlem) van een transport of levering, wat vaak congestie en/of tijdverlies veroorzaakt. Op deze 'last-mile' kan voor wat betreft de doelstellingen: minder uitstoot en minder vervoerbewegingen flinke winst behaald worden. Oplossingen zijn niet eenvoudig. Zo bleek in 2017 de realisatie van een stedelijk distributiecentrum onhaalbaar.
- Met een private marktpartij wordt gezocht naar een geschikte locatie, met voorkeur voor een plek aan het Spaarne in de Waarderpolder, gezien het belang van vervoer over water en op fietsafstand van de binnenstad. Het concept bestaat uit overslag, maar ook opslag en logistieke verhandeling. De marktpartij heeft ervaring met enkele sluitende businesscases in zowel Roermond/Weert als Utrecht. De gemeente faciliteert en is bereid als 'launching customer' op te treden (vanuit facilitaire zaken).
- Tegelijkertijd onderzoekt Spaarnelanden vanuit de subsidieregeling 'beter op weg' de mogelijkheden van een mobiliteit-hub (gericht op personen mobiliteit). Vanuit de GD ZES wordt aangestuurd op een combinatie met pakketbezorging.

Doorkijk 2020 e.v.

- Haarlem faciliteert de vestiging van één of meerdere private initiatieven door ondersteuning bij de zoektocht naar een geschikte locatie, veelal in de Waarderpolder.

6. Slim inzetten laad en losplaatsen

Doel: **Schoon vervoer stimuleren door het aanbieden van 'privileges'**

Status: **Pauzestand ('on hold')**

Trekker: **Gemeente Haarlem**

Stand van zaken:

- Privileges kunnen zijn: lagere parkeertarieven voor elektrische voertuigen, het kunnen gebruiken van busbanen door elektrische voertuigen of het aanwijzen van laad- en losplaatsen voor elektrisch vervoer. Op deze manier worden ondernemers met een duurzaam vervoersmiddel beloond en anderen gestimuleerd om ook de overstap te maken.
- Door exclusief enkele laad- en losplaatsen toe te wijzen aan elektrische voertuigen kunnen deze buiten de venstertijden aan de randen van het voetgangersgebied goederen beleveren. Dit privilege wordt gekoppeld aan het Living Lab Gierstraat (zie hierna). Uitvoering ligt stil vanwege de koppeling met het Living Lab Gierstaart dat is uitgesteld.

Doorkijk 2020 e.v.

- Als Living Lab Gierstraat doorstart maakt, kan dit het slim inzetten van laad- en losplaatsen worden opgestart.

7. Ondernemersinitiatief Duurzame Gierstraat

Doel: **Deze initiatieven hebben vaak meervoudige doelstellingen: minder congestie, meer veiligheid en schoner vervoer**

Status: **Stop gezet**

Trekker: **Ondernemers**

Stand van zaken:

- Ondernemers in de Gierstraat hebben de ambitie te komen tot een Duurzame Gierstraat en richten zich op het verduurzamen van de logistiek en het introduceren van slimme innovaties. Bijvoorbeeld door bundeling van goederenvervoer of het samen gebruiken van duurzame voertuigen.
- In het eerste kwartaal van 2019 is door de ondernemers een onderzoek uitgevoerd om de huidige goederen stromen in kaart te brengen en de mogelijkheden tot bundeling en samenwerking te inventariseren.

Doorkijk 2020 e.v.

- Geen. Volgens de ondernemers biedt de inventarisatie onvoldoende aanknopingspunten voor concrete maatregelen.

8. Bewonersinitiatief pakketbezorging Vijfhoek

Doel: **Bewoners willen het bestelverkeer rondom pakketten terugdringen**

Status: **Pauzestand ('on hold')**

Trekker: **Wijkraad Vijfhoek / bewoners**

Stand van zaken:

- In de wijken Vijfhoek, Raaks en Doelen heeft de wijkraad met bewoners gezien op welke wijze het verkeer dat pakjes haalt en brengt kan worden gereduceerd. Er is draagvlak bij bewoners, ondernemers, maar ook bezwaren hebben (waar verzamelen, hoe om te gaan met verzekeringen, een zwaar servies of een dure zilveren of gouden ring geef je niet bij zo'n punt af).
- Het volgende idee: geef bewoners inzicht dat ze zelf mee kunnen sturen op de hoeveelheid verkeer door hun straat. Bewoners kunnen sturen op welk adres hun bestelling afgeleverd wordt.
- Tijdens een bijeenkomst met bewoners op 22 mei 2018 kwamen drie modellen aan de orde: ophaalpunt bij fietsenstalling Botermarkt of de Schouwburg, een Buurtmus pilot waarbij Buurtmus niet alleen pakjes ophaalt maar tevens met de bakfiets bezorgt en het zoeken naar voldoende bewoners om zelf een Wijkpakjespunt op te zetten. Van de drie modellen gaat de voorkeur bij bewoners uit naar het eerste model.
- Naast dit bewonersinitiatief is er een mogelijke pilot in de maak waarbij Buurtmus aanbod met een schone wijze van vervoer, in de tweede helft van 2019, pakjes 's avonds op te halen én te bezorgen (nieuw element) in de wijk Vijfhoek, Raaks en Doelen. Medio 2019 heeft Buurtmus laten weten dat deze termijn voor een pilot te kort is. Later dit jaar wordt een en ander opnieuw beoordeeld.

Doorkijk 2020 e.v.

- BuurtMus is fors aan het opschalen en ziet voor het eerst begin 2020 capaciteit om in actie te komen in de wijk Vijfhoek, Raaks en Doelen.

9. Bewonersinitiatief terugdringen vrachtverkeer woonstraten centrum

Doel: **Bewoners willen het vrachtverkeer terugdringen in het centrum**

Status: **Actief**

Trekker: **centrumwijkraden / bewoners**

Stand van zaken:

- De vier centrumwijkraden hebben in december 2018 het college per brief aangegeven iets te willen doen aan het vrachtverkeer door de woonstraten van het centrum.
- Door de projectgroep Stedelijke Distributie, waar dit verzoek mede is geagendeerd en is besproken, is in maart 2019 een schouw georganiseerd op meerdere plekken in het centrum;
- Mobycon verricht op dit moment een onderzoek naar de algehele verkeerssituatie in de Vijfhoek, dat onderzoek kan leiden tot aanpassingsvoorstellen voor die wijk. Dit onderzoek is niet uitgevoerd voor de andere wijken in het centrum.

Doorkijk 2020 e.v.

- De projectgroep doet B&W het voorstel om de resultaten van het Mobycon onderzoek af te wachten en op basis daarvan maatregelen in te zetten voor de woonstraten in de Vijfhoek;
- De projectgroep onderzoekt / verkend of in alle wijken van het centrum een soortgelijke schouw kan worden gedaan te doen en de resultaten van het Mobycon onderzoek in de wijk Vijfhoek (waar relevant) te beoordelen op toepasbaarheid in de woonstraten van de andere wijken van het centrum;

10. Bewonersinitiatief Pakketbezorging Burgwal

Doel: **Terugdringen pakketvervoer in de wijk**

Status: **Actief / onderzoek / realisatie**

Trekker: **Wijkraad**

- Op de Burgwal willen ondernemers en bewoners het pakketverkeer terugdringen door twee locaties als inzamel en -uitgifte punten te gebruiken; het tankstation en een bloemenwinkel.
- Het tankstation is inmiddels in gebruik als inzamelpunt;
- Met de bloemenwinkel worden momenteel gesprekken gevoerd.

Doorkijk 2020 e.v.

- Vanuit de projectgroep wordt het voorstel aan de initiatiefnemers / wijkraad gedaan om de effecten van de bezorgpunten te evalueren.

11. Bouwlogistiek

Doel: **Het efficiënter organiseren van bouwverkeer in Haarlem, waardoor er minder aannemersbusjes rijden en er minder emissie is.**

Status: **Afronding onderzoek en vertaling in vergunningen**

Trekker: **Uitvoering door Evofenedex in opdracht van de gemeente**

Stand van zaken:

- Bouwlogistiek is één van de grootste logistieke stromen. Introductie van een verplichting om bijv. bij grote en middelgrote projecten aan- of afvoer te regelen via een bouwhub zou een manier kunnen zijn om deze te verduurzamen.
- Het aantal goederenvervoersbewegingen en de emissie in steden wordt voor een groot deel (tot wel 40%) bepaald door aan- en afvoer van bouwmaterialen.
- Vanuit de projectgroep stedelijke distributie is samen met Evofenedex en Bouwend Nederland een onderzoek uitgevoerd (medio 2018-medio 2019). Opbrengst is een programma van eisen / leidraad voor middelgrote en kleinere bouwprojecten.
- De leidraad wordt uiterlijk in Q4 vertaald in vergunning-voorwaarden die bij de beoordeling van bouwaanvragen voor toekomstige bouwprojecten, kan worden gebruikt.

Doorkijk 2020 e.v.

- Dit voorstel wordt bestuurlijk ingebracht in Q1 van 2020.

12. Stimuleren deelgebruik elektrische voertuigen

Doel: **Draagvlak vergroten voor elektrisch vervoer en stimuleren deelgebruik**

Status: **Actief en in ontwikkeling**

Trekker: **Spaarnelanden**

Stand van zaken:

- Op dit moment is de aanschaf van elektrische voertuigen voor veel ondernemers (nog) vaak te duur. Het beschikbaar stellen van elektrische vervoerscapaciteit, op momenten dat deze door Spaarnelanden niet wordt gebruikt, is een antwoord om tegemoet te komen aan de wens om elektrisch te vervoeren, maar ook om ervaring op te doen / kennis te maken met duurzaam (elektrisch) vervoer.
- Ondernemers die overwegen om te investeren in elektrische voertuigen zijn verbonden aan ondernemers die al ervaring hiermee hebben.
- Over een korte periode is elektrische vervoerscapaciteit van Spaarnelanden beschikbaar gesteld aan Maak, 3D Makers zone en De BuurtMus. Overdag maakt Spaarnelanden gebruik van de Groupil G4 en in de avonden de BuurtMus. Deze samenwerking loopt nog steeds.
- Inmiddels maakt één partij gebruik van de geboden mogelijkheid en wordt met andere partijen gesproken over (deel)gebruik.

Doorkijk 2020 e.v.

- De lopende samenwerking wordt voortgezet.
- Er zijn nog geen nieuwe initiatieven gepland voor 2020.